

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Pensjonstrygden for sjømenn
Postboks 8143 Dep
0033 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

15/4419-

12.01.2016

Tildelingsbrev til Pensjonstrygden for sjømenn 2016

Pensjonstrygden for sjømenn er en lovbestemt tjenstepensjonsordning. Formålet er å gi arbeidstakere på skip mv. førtids alderspensjon fra fylte 60 år til 67 år. Pensjonsordningen administreres av Pensjonstrygden for sjømenn (PTS) og har et eget styre.

Etter § 8 i lov om pensjonstrygd for sjømenn er trygden garantert av staten. Trygden har gått med overskudd og bygget opp reguleringsfond fra og med 2014. Det budsjetteres ikke med statstilskudd utover lovpålagte tilskudd i 2016.

Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) fastsetter i dette tildelingsbrevet rammer og retningslinjer for PTS virksomhet i 2016. Det vises for øvrig til omtale i Prop 26 S (2011-2012) om at ASDs styring av PTS i praksis er blitt gjennomført som for et ordinært forvaltningsorgan. Departementet viderefører de samme styringsprinsipper som har vært utøvd de siste årene. PTS sin tilknytningsform vil avklares i forlengelsen av en varig tilpasning til pensjonsreformen.

Departementet har fastsatt en egen økonomiinstruks for Pensjonstrygden for sjømenn som gir føringer i tillegg til dette tildelingsbrevet. Det vises derfor til instruks om økonomistyring i Pensjonstrygden for sjømenn fastsatt av Arbeids- og sosialdepartementet 2. januar 2014, revidert 1. januar 2015.

PTS har et selvstendig ansvar for å informere departementet umiddelbart dersom rammebetingelsene endres vesentlig eller det oppstår avvik i gjennomføringen av politikken eller i virksomheten for øvrig.

Dersom PTS mener at det er uklarheter i de rammene og retningslinjene som formidles til virksomheten, skal PTS ta dette opp med departementet straks.

Styringsdialogen mellom ASD og PTS består av halvårlige etatsstyringsmøter og følgende hoveddokumenter:

- Prop 1 S (2015-2016)
- Instruks om økonomistyring for PTS
- Departementets tildelingsbrev og eventuelle andre brev fra departementet
- Virksomhetsrapport fra PTS (høst)
- Årsrapport fra PTS (vår)
- Referater fra etatsstyringsmøtene og eventuelle kontaktmøter
- Instruks for styret i PTS

1. MÅL, STYRINGSPARAMETRE OG SÆRLIG PRIORITERTE OMRÅDER

PTS er en viktig pensjonsleverandør og skal tilstrebe et godt omdømme og høy tillit. PTS skal samarbeide godt med andre relevante virksomheter og aktører slik at målene for virksomheten nås.

Overordnede mål er følgende:

- Gode økonomiske analyser og beregninger
- Korrekt avgift til rett tid
- Korrekt pensjon til rett tid
- God brukerretting
- Betyggende fondsforvaltning
- God oppfølging av pensjonsreformen
- God internadministrasjon

Områder som vil ha særskilt oppmerksomhet i 2016 er:

- Gode økonomiske analyser og beregninger
- Sikre kvalitet og effektivitet i utbetaling av pensjoner og innkreving av avgift
- Betyggende IKT-sikkerhet
- Betyggende fondsforvaltning

1.1 Gode økonomiske analyser og beregninger

PTS skal ha god oversikt over hele ordningens økonomi. PTS skal prioritere nødvendige tiltak for å sikre at anslagene for økonomien i ordningen har nødvendig god kvalitet og leveres innen angitte frister.

Rapportering:

- PTS skal foreta beregninger av ordningens fremtidige økonomisk situasjon herunder reguleringsfondets utvikling. Her må alle inntekts- og utgiftsarter fremgå, fordelt på premieinntekter, statstilskudd etter sjømannspensjonslovens §15, finansinntekter, pensjonsutgifter, tilbakebetaling av avgift og administrasjonsutgifter. Videre skal det fremskrives overføringer til reguleringsfondet. Det ordinære tilskudd til krigsfartstillegg mv. etter lovens § 15 anslås og må spesifiseres med forventet antall mottagere og ytelse. Forutsetninger knyttet til trygdens rammebetingelser og budsjettekniske forutsetninger mv. for anslagene må fremgå.
- PTS skal fremlegge sensibilitetsanalyser av trygdens økonomi i forbindelse med konsekvensjustert budsjett, rammefordelingsforslaget, virksomhetsrapporten og årsrapporten. I analysene skal det fremstilles ulike scenarioer med bakgrunn i mulig utvikling i antall medlemmer, endringer som kan påvirke skipsfartens rammebetingelser og ordningens økonomi. PTS redegjør for egne vurderinger.
- Dersom prognosene tilsier at det er vesentlig risiko for at statsgarantien utløses på grunn av reguleringsfondets størrelse, skal ASD orienteres.

For framstilling av budsjettanslag skal malen i vedlegg 1 benyttes.

1.2 Korrekt avgift til rett tid

PTS skal sørge for innkreving av korrekt avgift. PTS skal sikre god kvalitet gjennom dekkende testregime, god dokumentasjon og stikkprøver.

Styringsparametere

- Avvik mellom maritimt AA-register og PTS egne registre skal være mindre enn 2 %.
- 100 pst. av innbetalt avgift skal være korrekt.

Rapportering

- Det skal gis en samlet vurdering av resultater og tiltak for å sikre et oppdatert og kvalitetsikret medlemsregister i årsrapporten.
- Det skal redegjøres for resultater i innkreivingsarbeidet (beløp, utestående avgifter, antall inkassosaker og tap på krav) og tiltak for å sikre korrekt og effektiv innkreving av avgifter. Det skal rapporteres fra årlig stikkprøvekontroll på innbetalt avgift.

1.3 Korrekt pensjon til rett tid

PTS skal sikre den enkeltes rettigheter i tråd med lov om pensjonstrygd for sjømenn. PTS skal sørge for at medlemmene sikres korrekte vedtak om pensjon og korrekt utbetaling til rett tid.

Styringsparametere

- Av nye pensjoner skal minimum 98 % være korrekte (løpende 12 måneder). Avvik på over 100 kr. regnes som avvik.
- Av endrede pensjoner skal minimum 97 % være korrekte (løpende 12 måneder). Avvik på over 100 kr. regnes som avvik.
- Krav om pensjon skal være saksbehandlet og utbetalt innen en måned etter at nødvendige opplysninger foreligger.

Rapportering

PTS skal rapportere på nødvendig statistikk på pensjonsområdet og rapportere på igangsatte tiltak ved eventuelle avvik, herunder

- en oversikt over fordeling av feilutbetalingene på pensjonsområdet. Det skal redegjøres for årsakene til feilutbetalingene (interne/eksterne) og gis en samlet vurdering av kvalitet og kontroll på saksbehandling og utbetalinger basert på vesentlighet og årsak til feil. ASD skal informeres i rapporteringen om hvilke tiltak som er iverksatt, eller vil iverksettes for å forbedre kvaliteten.
- antall restanser og antall/andel klager og andel omgjøringer i førsteinstans og av klageorgan, herunder Trygderetten.

1.4 God brukerretting

PTS skal prioritere brukernes behov gjennom et godt tilpasset tjenestetilbud når det gjelder service, informasjon, tilgjengelighet og kompetanse.

Ivaretagelse av internasjonale forpliktelser og forpliktelser i forhold til medlemmer i utlandet er en sentral oppgave i PTS. Saksbehandlingen omfatter både brukere som bor og/eller arbeider i Norge og brukere som oppholder seg i utlandet og har rettigheter etter lov om pensjonstrygd for sjømenn.

Informasjonen skal være tilpasset den enkelte brukers behov og være lett tilgjengelig. Det skal gjennomføres brukerundersøkelser.

Fellesføring

Som et ledd i arbeidet med en enklere hverdag for folk flest ønsker regjeringen å styrke kontakten mellom brukerne og forvaltningen.

For 2016 gjelder følgende fellesføring:

I 2016 skal PTS kartlegge hvordan brukere opplever virksomheten.

PTS står fritt til selv å velge metode for kartleggingen. På bakgrunn av kartleggingen skal PTS vurdere og eventuelt ta initiativ til tiltak som kan forbedre tjenestene. Det vises til vedlagte rundskriv H-14 2015 om fellesføringer.

Styringsparametere

- Minst 70 % av alle nye søknader om pensjon i 2016 skal være ved bruk av selvbetjeningsløsning.

Rapportering:

- Andel som søker pensjon via selvbetjeningsløsning.
- I årsrapporten for 2016 skal PTS rapportere og kommentere hva som ble avdekket i kartleggingen og eventuelt beskrive hvilke tiltak som planlegges eller allerede er i iverksatt. Av hensyn til behovet for gjensidig læring og kontakten mellom brukerne og virksomhetene oppfordres virksomheten legge ut informasjon om resultatene ut på sine hjemmesider.

1.5 Forsvarlig og god forvaltning av ordningens fondsmidler

Det er pensjonstrygdens styre som skal forvalte pensjonstrygdens samlede fond etter regler fastsatt i kongelig resolusjon 3. november 1995, godkjent av Stortinget 12. desember samme år. Departementet viser til komiteens merknad om viktigheten av betryggende forvaltning og forsvarlig internkontroll, jf. Innst.S. nr. 91 (1995-1996).

Fondsforvaltningen må skje innenfor det reglement som er fastsatt og på en god og forsvarlig måte. PTS må ha en forsvarlig bufferkapital (reguleringsfond) for å håndtere likviditetssvingninger uten igjen å måtte trekke på statsgarantien. Videre må fondsforvaltningen minimalisere risikoen for at grunnfondet blir lavere enn 186 mill. kr. PTS skal søke å oppnå best mulig avkastning av fondsplasseringene innenfor gjeldende reglement som er godkjent av Stortinget.

Rapportering:

PTS skal rapportere om fondsforvaltningen slik at dette ivaretar departementets behov for informasjon om utviklingen i fondsforvaltningen (avkastning, bufferkapital, risiko osv). Det vises til brev av 5. november 2015 fra ASD om fondsforvaltning i Pensjonstrygden for sjømenn.

1.6 God oppfølging av pensjonsreformen

PTS skal bistå departementet i oppfølgingen av NOU 2014:17 Pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs, om tilpasninger av pensjonstrygden for sjømenn til prinsippene i pensjonsreformen. Det forutsettes at PTS kan bistå med økonomiske framskrivninger og i pensjonsfaglige spørsmål.

I forlengelsen av utvalgets arbeid og avhengig av valg av varig løsning, vil det også bli foretatt en vurdering av den framtidige tilknytningsform for Pensjonstrygden for sjømenn. Det vil bli aktuelt med bistand fra PTS i denne vurderingen og i videre tilrettelegging.

Oppdrag

PTS skal i 2016 kartlegge hvilke systemmessige tilpasninger som er nødvendige for å implementere ny inntektsmodell i lys av oppfølgingen av NOU 2014:17. PTS skal rapportere om dette arbeidet i virksomhetsrapporten.

1.7 God internadministrasjon

Delmål: En kvalitativt god og effektiv internadministrasjon

PTS skal legge til grunn styrets vedtak om et administrasjonsbudsjett for 2016 på kr. 35 mill. kroner og tilpasse sin drift innenfor denne rammen. Finansdepartementet justeringsfaktor for de budsjettmessige virkningene av lønnsoppgjøret i 2016 i det statlige tariffområdet vil bli formidlet til PTS så snart den foreligger.

Budsjettet inkluderer ikke nødvendige tiltak for å ivareta god IKT-sikkerhet jf. delmål sikkerhet og beredskap. PTS bes komme tilbake til ASD med budsjettanslag når de kostnadmessige effektene av tiltakene er utredet og estimert.

Styringsparametere

- Status på administrasjonsbudsjettet
- Resultater fra medarbeiderundersøkelser
- Oversikt sykefravær og IA-arbeidet i virksomheten

Rapportering

Det skal rapporteres på punktene over samt status for kompetansesituasjonen, i virksomhetsrapporten og i årsrapporten.

I budsjettanslagene og i rapporteringen til etatsstyringsmøtene bes det om en egen fremstilling av status for administrasjonsbudsjettet. Denne skal inneholde jf. vedlegg 1:

- Oppdatert status for regnskap/budsjett
- Prognose for resten av året

PTS skal videre rapportere på virksomhetens kostnadseffektivitet og produktivitet:

- o Administrasjonskostnader per medlem
- o Administrasjonskostnader per aktivt medlem
- o Mål for kostnadseffektiviteten
- o Antall igangsatte nye pensjoner per årsverk i pensjonsområdet
- o Antall løpende pensjoner per årsverk i pensjonsområdet

Rapporteringen skal bestå av en helhetlig vurdering av utviklingen og eventuelle utfordringer i produktivitetsarbeidet i perioden. Videre kan rapporteringen suppleres med øvrige resultater av PTS arbeid med produktivitet og kostnadseffektivitet som ikke produktivitetsindikatorene ovenfor fanger opp, eksempelvis innsparinger og kostnadskutt generelt og på øvrige områder.

Delmål: God risikostyring og internkontroll

PTS skal ha en risikostyring og internkontroll i tråd med statens økonomiregelverk.

Rapportering

Det skal foretas en overordnet risikovurdering som presenteres i virksomhetsrapporten og årsrapporten, herunder vurderinger knyttet til videre drift av ikt-systemet og utbetalingsløsning.

Delmål: Avleggelse av et regnskap uten vesentlige feil

PTS skal til en hver tid ha et avstemt regnskap som viser den reelle økonomiske situasjonen. PTS skal hver måned avstemme alle balanseposter, mellomværende mellom ulike systemer og alle avvik skal være forklart. Regnskapet skal avlegges uten vesentlige feil. Departementet vil legge vekt på at PTS sitt regnskap skal være transparent og dokumentert, særlig der praksis avviker fra det som ellers er reglene i staten.

Rapportering

- PTS skal rapportere i virksomhetsrapporten dersom det er spesielle utfordringer i regnskapsarbeidet.

Delmål: Sikkerhet og beredskap

PTS har et ansvar for at hensynet til samfunnssikkerhet og beredskap er en integrert del av arbeidet i egen sektor og organisasjon. Det innebærer et løpende forebyggende beredskapsarbeid for å styrke evnen og kapasiteten til å håndtere kritiske situasjoner.

PTS skal ha oversikt over aktuelle scenarioer som kan berøre virksomheten, samt risiko- og sårbarheter knyttet til disse. Oversikten skal benyttes som grunnlag for å informere om virksomhetens beredskaps- og sikkerhetsutfordringer, og vurdere behov for eventuelle tiltak.

Kriseplanverket skal dekke de ulike typene hendelser som PTS kan bli berørt av, både sektorhendelser og hendelser som rammer virksomheten selv. Det skal øves på relevante krisescenarioer innen ikt-sikkerhet i 2016. Øvelsene skal evalueres og følges opp slik at de kan danne grunnlag for korrigerende tiltak i planverket.

PTS er en IKT-intensiv virksomhet. I lys av dette skal PTS i løpet av 2016 iverksette nødvendige tiltak (bl.a. NSMs anbefalte tiltak mot IKT-angrep) slik at man til enhver tid opprettholder sikker IKT-drift, herunder infrastruktur, ekstern lagring av data og speiling av kjernesystemer til ekstern lokasjon.

Rapportering

PTS skal redegjøre for status (herunder gjennomførte øvelser), tiltak og utfordringer på sikkerhet og beredskapsområdet i virksomhets- og årsrapporten.

PTS skal i virksomhetsrapporten legge frem en fremdriftsplan med aktiviteter og milepæler i arbeidet med å koble seg opp mot kontakt- og reservasjonsregisteret (KRR) innen 1.1.2017.

2. BEVILGNING OG TILDELT BELØP

Etter sjømannspensjonstrygdloven § 8 dekkes utgiftene til pensjoner ved avgift på arbeidstakere og rederier, tilskudd fra trygdens fond og lovbestemte tilskudd fra staten. Trygden er garantert av staten. Staten dekker etter § 15 den beregnede del av pensjonsutgiftene som skyldes

- tillegg for fartstid under andre verdenskrig
- enkepensjoner etter arbeidstakere som sluttet i pensjonsgivende tjeneste før 1. september 1939
- utenlandsk hvalfangst.

Staten skal dessuten gi et årlig tilskudd på 8 mill. kroner fra og med 1983.

Departementet stiller følgende midler til disposisjon i 2016 (i 1000 kr):

Kap. 664		
Post 70		62 000

Bevilgningen omfatter tilskudd til dekning av krigsfartstillegg m.v. iht. lovens § 15 og eventuelle tilskudd iht. statsgarantien for å dekke trygdens underskudd. Staten skal utbetale de faktiske kostnadene etter § 15 og dekke trygdens underskudd i henhold til sitt garantiansvar etter § 8. Bevilgningen justeres i samsvar med forventede utgifter i de årlige budsjettprosessene, jf. vedlegg 1.

For å sikre løpende kontroll med at forbruket er mest mulig i samsvar med tildelt bevilgning, vises det til budsjett/styringskalender for 2016 jf. vedlegg 2.

Bevilgningen vil bli overført fra ASD i henhold til ASDs brev av 3. desember 2015 om retningslinjer for overføring av statstilskudd for 2016.

3. ØVRIGE RAMMER OG ADMINISTRATIVE FØRINGER

3.1 Oversendelser til departementet

Materiale som sendes til departementet og som er en del av saksgang (budsjett, styringsdialog og lignende) skal oversendes elektronisk til postmottak@asd.dep.no med kopi til kontaktpersoner i Pensjonsavdelingen.

3.2 Budsjettforslag, strategiske innspill mv.

PTS har et selvstendig ansvar for å foreslå justeringer av forskrifter, regelverk og instruksjer fastsatt av departementet som kan bidra til økt måloppnåelse. Eventuelle forslag til endringer må være godt underbygget og begrunnet.

Forslag av budsjettmessig karakter skal så langt som mulig fremmes i de ordinære budsjetttrundene. PTS skal i de ulike budsjetttrundene gjennom året bidra med innspill. Av vedlegg 2 fremgår enkelte tentative frister. Endelige frister og opplegg for bidrag vil departementet komme tilbake til i egne brev.

I forbindelse med utarbeidelse av proposisjoner, arbeidsgrupperapporter, svar på spørsmål fra Stortinget og ved enkeltsaker, vil det være aktuelt å be om bidrag og eventuell bistand fra PTS utenom det ordinære budsjettarbeidet og den ordinære virksomhetsrapporteringen.

4. RAPPORTERING

4.1 Årsrapport og virksomhetsrapport

PTS bes om å utarbeide en årsrapport og en virksomhetsrapport etter 2. tertial for etatens virksomhet i 2016. Rapportene skal gi en oversikt over viktige sider ved virksomheten i 2016 jf. tildelingsbrevet. Det skal legges vekt på vurdering av oppnådde resultater i forhold til mål og styringsparametere samt beskrivelse av administrative og andre forhold som er omtalt i dette tildelingsbrevet. Det vises til kravene til rapportering under hvert mål. Rapporteringen danner et viktig grunnlag for den løpende styringsdialogen mellom departementet og PTS. Det er viktig at det utarbeides gode analyser av status for delmålene. Det skal legges særlig vekt på redegjørelse for og avvik fra delmålene/forventet utvikling.

Det skal rapporteres både i virksomhetsrapport og årsrapport dersom annet ikke er angitt.

4.2 Frister

- Årsrapport og årsregnskap for 2015 skal sendes departementet med kopi til Riksrevisjonen så snart det er avlagt og senest **innen 15. mars 2016**.
- Rapporten sendes også elektronisk til (postmottak@riksrevisjonen.no)
- PTS skal publisere revisjonsberetningen fra Riksrevisjonen etter at Dokument 1 er overlevert til Stortinget.
- Virksomhetsrapport per 31. august 2016 skal foreligge skriftlig i departementet senest **7. oktober 2016**. Rapporten sendes også elektronisk.
- ASD ber om at det sendes 5 eksemplarer av årsrapporten.

I vedlegg 2 presenteres kalenderen for styringsdialogen i 2016.

Med hilsen

Ellen Seip (e.f.)
departementsråd

Tomas Berg
ekspedisjonssjef

5 Vedlegg

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskrevet signatur

Kopi til:

Riksrevisjonen

Postboks 8130 Dep

0032

OSLO

Følgende mal er utgangspunkt for fremstilling av budsjettanslag i 2016 for
Kapittel 664 Pensjonstrygden for sjømenn post 70 Tilskudd

**1. Budsjettinnspill til Revidert nasjonalbudsjett (RNB) 2016 og
omprioriteringer og tilleggsbevilgninger høsten 2016
(omgrupperingsproposisjonen) –2. innspill**

	Budsjett 2016	Nytt anslag 2016	Nytt anslag 2017
Inntekter:			
Statstilskudd etter lovens § 15			
Pensjonsavgift fra arbeidstakere & arbeidsgivere			
Finansinntekter			
Sum inntekter			
Utgifter:			
Pensjoner			
Tilbakebetalt avgift			
Administrasjon			
Sum utgifter			
Underskudd			
Samlet tilskudd			

- Anslagene skal utarbeides med utgangspunkt i nærmere angitt grunnbeløp.
- Anslagene for pensjonsavgift fra arbeidsgivere – andel av sjømannens bruttoinntekt, skal fremstilles i nærmere angitt lønnsnivå
- Anslagene skal utarbeides etter kontantprinsippet.

Nærmere spesifisering av statstilskudd etter §15

Inntektsart	Budsjett 2016	Nytt anslag 2016	Nytt anslag 2017
Statstilskudd etter § 15 (eks garantitilskudd)			
Tilskudd til dekning av pensjonsytelser*			
Fast årlig tilskudd på 8 mill.kroner			

Sum			
-----	--	--	--

Beregningsgrunnlag - tilskudd til dekning av pensjonsytelser	Budsjett 2016	Nytt anslag 2016	Nytt anslag 2017
Gj.sn antall			
Gj.sn.ytelse			
Gj.sn grunnbeløp			

I tillegg skal følgende inngå:

- Kort omtale av evt. endringer i anslag for avgiftsinntekter og finansinntekter
- Kort omtale av evt. endringer i anslag for pensjoner og tilbakebetalt avgift

Administrasjonsbudsjettet

I budsjettforslaget må anslag for administrasjonsbudsjettet spesifiseres i samsvar med følgende mal:

Administrasjonsbudsjett	Budsjett 2016	Nytt anslag 2016	Nytt anslag 2017
Lønns- og personalkostnader			
Lokalkostnader			
Andre driftskostnader			
IKT-budsjett			
Sum			

Følgende forutsetninger skal legges til grunn:

- Lønns- og personalkostnader og driftsutgiftene skal være etter nærmere angitt lønns- og prisnivå.
- Eventuelle endringer i utgiftanslagene for lønnsutgifter, husleieutgifter og driftsutgifter skal forklares.
- Anslagene skal utarbeides etter kontantprinsippet

2. Budsjettinnspill til rammefordelingsforslaget for 2017 og Konsekvensjustert langtidsbudsjett - langsiktig budsjettering for 2018 - 2021

Budsjettanslaget for 2016 i rammefordelingsforslaget vil også være grunnlag for departementets innspill til omprioriteringer og tilleggsbevilgninger høsten 2016 (omgrupperingsproposisjonen) –1. innspill

Følgende mal benyttes:

	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag
Rammefordelingsforslaget :	2016	2017	2018	2019	2020
Konsekvensjustert langtidsbudsjett:	2017	2018	2019	2020	2021
Inntekter:					
Statstilskudd etter lovens § 15					
Pensjonsavgift fra arbeidstakere og arbeidsgivere					
Finansinntekter					
Sum inntekter					
Utgifter:					
Pensjoner					
Tilbakebetalt avgift					
Administrasjon					
Sum utgifter					
Underskudd					
Samlet tilskudd					

- Anslagene skal utarbeides med utgangspunkt i nærmere angitt grunnbeløp.
- Anslagene for pensjonsavgift fra arbeidsgivere – andel av sjømannens bruttoinntekt, skal fremstilles i nærmere angitt lønnsnivå.
- Anslagene skal utarbeides etter kontantprinsippet.

Inntekter:

Statstilskudd etter §15

	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag
Rammefordelingsforslaget :	2016	2017	2018	2019	2020
Konsekvensjustert langtidsbudsjett:	2017	2018	2019	2020	2021
Inntektsart					

Statstilskudd etter § 15 (eks garantitilskudd)					
Tilskudd til dekning av pensjonsytelser*					
Fast årlig tilskudd på 8 mill.kroner					
Sum					
	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag
Rammefordelingsforslaget :	2016	2017	2018	2019	2020
Konsekvensjustert langtidsbudsjett:	2017	2018	2019	2020	2021
Tilskudd til dekning av pensjonsytelser*					
Gj sn antall					
Gj.sn.ytelse					
Gj sn grunnbeløp					

Pensjonsavgift fra arbeidstakere og arbeidsgivere

	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag
Rammefordelingsforslaget :	2016	2017	2018	2019	2020
Konsekvensjustert langtidsbudsjett:	2017	2018	2019	2020	2021
Pensjonsavgift fra arbeidstakere					
Pensjonsavgift fra arbeidsgivere					
Sum pensjonsavgift fra arbeidstakere og arbeidsgivere					

Pensjonsavgift fra arbeidstakere

	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag
Rammefordelingsforslaget :	2016	2017	2018	2019	2020
Konsekvensjustert langtidsbudsjett:	2017	2018	2019	2020	2021
Over 15 dager overordnet					
Under 16 dager overordnet					
Over 15 dager underordnet					
Under 16 dager undererordnet					
Sum pensjonsavgift fra arbeidstakere					
Gj sn grunnbeløp					

	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag
Rammefordelingsforslaget :	2016	2017	2018	2019	2020
Konsekvensjustert langtidsbudsjett:	2017	2018	2019	2020	2021

Beregningsgrunnlag - pensjonsavgift fra arbeidstakere					
<u>Gj.sn avgiftsbeløp pr år</u>					
Over 15 dager overordnet					
Under 16 dager overordnet					
Over 15 dager underordnet					
Under 16 dager underordnet					
<u>Gj.snittlig antall pr år</u>					
Over 15 dager overordnet					
Under 16 dager overordnet					
Over 15 dager underordnet					
Under 16 dager underordnet					

	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag
Rammefordelingsforslaget :	2016	2017	2018	2019	2020
Konsekvensjustert langtidsbudsjett:	2017	2018	2019	2020	2021
Beregnet inntektsgrunnlag					
Anslått inntektsøkning					
Avgiftssats					
Sum					
Antall terminer					
Sum					

Pensjonsavgift fra arbeidsgivere - fiske og fangst

	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag
Rammefordelingsforslaget :	2016	2017	2018	2019	2020
Konsekvensjustert langtidsbudsjett:	2017	2018	2019	2020	2021
Gruppe 1-underordnet					
Gruppe 2 –overordnet					
Sum fiske og fangst					

	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag
Rammefordelingsforslaget :	2016	2017	2018	2019	2020

Konsekvensjustert langtidsbudsjett:	2017	2018	2019	2020	2021
Gruppe - gj sn antall					
Gruppe - gj sn avgiftsbeløp					
Grunnbeløp					

	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag
Rammefordelingsforslaget :	2016	2017	2018	2019	2020
Konsekvensjustert langtidsbudsjett:	2017	2018	2019	2020	2021
Innkrevet pensjonstillegg/innkrevet feilutbetalinger					
Beregningsgrunnlag - innkrevet pensjonstillegg/innkrevet feilutbetalinger					
Antall					
Beløp					

Finansinntekter

	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag
Rammefordelingsforslaget :	2016	2017	2018	2019	2020
Konsekvensjustert langtidsbudsjett:	2017	2018	2019	2020	2021
Finansinntekter					

Utgifter:

Pensjoner/tilbakebetaling av avgift

	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag
Rammefordelingsforslaget :	2016	2017	2018	2019	2020
Konsekvensjustert langtidsbudsjett:	2017	2018	2019	2020	2021
Pensjonsart					
Alderspensjon før 67 år					
Alderspensjon etter 67 år					
Enkepensjon m.m.					
Andre utgifter					
Sum					
Tilbakebetaling av avgift					

Beregningsgrunnlag - pensjoner/tilbakebetaling av avgift					
Gjennomsnittlig antall					
Alderspensjon før 67 år					
Alderspensjon etter 67 år					
Enkepensjon m.m.					
Andre utgifter					
Sum					
Tilbakebetaling av avgift					
Gjennomsnittlig ytelse					
Alderspensjon før 67 år					
Alderspensjon etter 67 år					
Enkepensjon m.m.					
Andre utgifter					
Sum					
Tilbakebetaling av avgift					
Gjennomsnittlig grunnbeløp					

Administrasjon

I budsjettforslaget skal anslag for administrasjonsbudsjettet spesifiseres i samsvar med følgende mal:

	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag	Nytt anslag
Rammefordelingsforslaget :	2016	2017	2018	2019	2020
Konsekvensjustert langtidsbudsjett:	2017	2018	2019	2020	2021
Adminstrasjonsbudsjett					
Lønns- og personalkostnader					
Lokalkostnader					
Andre driftskostnader					
IKT-budsjett					
Sum					

Følgende forutsetninger skal legges til grunn:

- Lønns- og personalkostnader og driftsutgiftene skal være i nærmere angitt lønns- og prisnivå.
- Eventuelle endringer i utgiftanslagene for lønnsutgifter, husleieutgifter og driftsutgifter skal forklares.
- Anslagene skal utarbeides etter kontantprinsippet.

BUDSJETT- OG STYRINGSKALENDER

For 2016 legges følgende samlede styrings/budsjettkalender til grunn:

Budsjett/styringsprosess	Leveranser, tentative tidsfrister mv.
Årsrapport for 2016	Innen 15. mars Årsrapporten skal også sendes til Riksrevisjonen
Revidert nasjonalbudsjett (RNB) 2016	- Revidering av budsjettet for 2016 – anslag for 2017 - Utarbeides i samsvar med pkt. 3.2, vedlegg 1, pkt 1 og evt. nærmere spesifisering i bestillingsbrev. - Tentativ tidsfrist: primo mars
Etatsstyringsmøte våren 2016	Møtedato: 12. april kl 11 - 13 (hos PTS) Faste tema på etatsstyringsmøte: Årsrapport for 2015 Endelig dagsorden fastsettes senere.
- Regulering av pensjonene for 2016 - Rammefordelingsforslaget for 2017-innspill - Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger høsten 2016 (omgrupperingsproposisjonen) – 1. innspill	- Oppdaterte anslag for RNB-anslaget for 2016 og 2017 justert for regulering av pensjonene fra 1.mai 2016. Oppdaterte anslag for 2016 og 2017 - Anslag for langtidsbudsjett 2018-2020 - Utarbeides i samsvar med pkt. 3.2, vedlegg 1, pkt.2 og evt. nærmere spesifisering i bestillingsbrev. - Tentativ tidsfrist: medio mai.
Tekst til Prop 1 S for 2016	PTS får utkast til gjennomsyn i juli/august
Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger høsten 2016 (omgrupperingsproposisjonen) – 2. innspill	- Oppdaterte anslag for 2016 - Utarbeides i samsvar med pkt. 3.2, vedlegg 1, pkt 1, og evt. nærmere spesifisering i bestillingsbrev - Tentativ tidsfrist: primo oktober

• Etatsstyringsmøte høsten 2016	Møtedato: 25. oktober kl 11 - 13 (ASD) Faste tema på etatsstyringsmøtet: • Virksomhetsrapporten Endelig dagsorden fastsettes senere
Konsekvensjustert langtidsbudsjett - langsiktig budsjettering for 2018 -2021	• Oppdaterte budsjettanslag for årene 2018-2021 • Tentativ tidsfrist: medio desember • Utarbeides i samsvar med pkt. 3.2, vedlegg 1, pkt 2 og evt. nærmere spesifisering i bestillingsbrev

PERSONALFULLMAKTER FOR ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENTETS UNDERLIGGENDE VIRKSOMHETER I 2016

1. Ansettelser, opprettelse av stillinger og lønnsfastsettelse

1.1 Ansettelser, fullmakt til å opprette nye stillinger og fastsette lønn delegeres til den enkelte virksomhet, med mindre annet er bestemt ved lov eller fremgår av unntakene nedenfor. Beslutning om å opprette stillinger fastsettes av virksomhetsleder.

1.2 Virksomhetene har ikke fullmakt til å opprette legestillinger selv. Ved eventuelle behov for nye *ikke-kliniske* legestillinger kan virksomheten rette en søknad til Arbeids- og sosialdepartementet.

1.3 Departementet ivaretar fullmaktene for Arbeidsretten og Riksmeklingsmannen.

2. Toppledere

2.1 Departementet foretar ansettelser i topplerstillinger og utnevnelser i embeter.

2.2 Departementet saksbehandler og avgjør også alle saker knyttet til topplerens arbeidsforhold, for eksempel angående:

- Alle typer permisjoner (utdanningspermisjon, velferdspermisjon mv.)
- Alle typer lønnsjusteringer (både midlertidige og permanente)

3. Fullmakt til å føre lokale lønnsforhandlinger

Det fremgår av hovedtariffavtalen hvilke virksomheter som har fullmakt til å føre lokale lønnsforhandlinger.

Departementet fører lokale lønnsforhandlinger for de virksomheter som ikke har egen forhandlingsfullmakt.

4. Utdanningspermisjon med lønn

Samtlige av departementets underliggende virksomheter som selv ivaretar sin personaladministrasjon, delegeres fullmakt til å innvilge utdanningspermisjon med lønn inntil ett år i samsvar med statens sentrale retningslinjer.

5. Fullmakter ved erstatning til statsansatte for skade på eller tap av private eiendeler i forbindelse med tjenesten

Departementet gir følgende virksomheter fullmakt til å fatte vedtak om erstatning på inntil kr. 20.000,- til statsansatte for skade eller tap av private eiendeler i forbindelse med tjenesten:

- Arbeids- og velferdsdirektoratet
- Trygderetten

- Arbeidstilsynet
- Petroleumstilsynet
- Statens arbeidsmiljøinstitutt
- Statens Pensjonskasse

For øvrig skal slike erstatningskrav sendes Arbeids- og sosialdepartementet. Erstatninger ut over kr. 20.000,- skal forelegges Kommunal- og moderniseringsdepartementet via Arbeids- og sosialdepartementet.

6. Fullmakter ved erstatningskrav mot staten

Ved krav mot staten om erstatning på grunnlag av alminnelige erstatningsregler, gir departementet Arbeids- og velferdsdirektoratet fullmakt til å fatte vedtak for erstatningsbeløp opp til kr. 150.000,-.

Trygderetten, Pensjonstrygden for sjømenn og Statens pensjonskasse er delegert fullmakt til å fatte vedtak for erstatningsbeløp opp til kr. 50.000,-.

Unntatt fra reglene er ansvar i kontraktsforhold og ansvar i forbindelse med statens forretningsdrift.

Andre krav om erstatning sendes Arbeids- og sosialdepartementet.

BUDSJETTFULLMAKTER FOR ARBEIDSDEPARTEMENTETS UNDERLIGGENDE VIRKSOMHETER I 2016

Budsjettfullmaktene er ajourført i henhold til endringer i Bevilgningsreglementet vedtatt av Stortinget 26. mai 2005, og i henhold til bevilgningsreglementet vedtatt i kgl. res av 2. desember 2005. Med hjemmel i denne resolusjonen har Finansdepartementet i Rundskriv R-110 datert 25.11.2013 fastsatt departementenes fullmakter til å gjøre unntak fra enkelte av bevilgningsreglementets hovedprinsipper. Dette rundskrivet erstatter R-110 av 5. desember 2005. Oppdatert rundskriv finnes på Finansdepartementets nettsider http://www.regjeringen.no/Upload/FIN/Vedlegg/okstyring/rundskriv/faste/R_110_2013.pdf

1. Fullmakt til nettobudsjettering ved utskifting av utstyr

Hovedregelen i bevilgningsreglementet § 3 fjerde ledd første setning er at utgifter skal føres brutto i budsjett og bevilgningsregnskap. Samme ledd annen setning gir imidlertid Kongen fullmakt til å gi bestemmelser om nettoføring i forbindelse med utskifting av utstyr. Med hjemmel i kongelig resolusjon av 2. desember 2005 er departementet gitt fullmakt til å samtykke i nettoføring ved utskifting av utstyr på følgende vilkår:

- a) Inntekter fra salg av brukt utstyr kan nettoføres på post 01 Driftsutgifter og post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 5 pst. av bevilgningen på den aktuelle posten.
- b) Salgsinntektene må skrive seg fra utskiftninger som er ledd i en rutinemessig fornyelsesprosess. I praksis vil dette gjelde inntekter fra salg av utstyr som er en slik art at det ved anskaffelsen skal dekkes under post 01 Driftsutgifter. Inntekter fra salg av utstyr som etter sin art skal dekkes under post 45 Større anskaffelser og vedlikehold, må bruttoføres på vanlig måte.
- c) Salgsinntektene skal bokføres som en inntekt i kontoklasse 3 i standard kontoplan (jf. Finansdepartementets rundskriv R-102) og rapporteres til bevilgningsregnskapet på post 01 Driftsutgifter eller post 21 Spesielle driftsutgifter (jf. Finansdepartementets rundskriv R-101). Føringen må gjøres slik at det er mulig å kontrollere at grensen på 5 prosent ikke overskrides.

Fullmakten videredelegeres til virksomhetene for 2016.

2. Fullmakt til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret

Hovedregelen i bevilgningsreglementet § 6 første ledd første setning er at staten bare kan pådras forpliktelser som først skal dekkes etter utløpet av budsjettåret når Stortinget har gitt særlig samtykke til dette. Etter samme paragraf, annet ledd, kan Kongen likevel på visse vilkår gi bestemmelser om adgang til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret.

Med hjemmel i kongelig resolusjon av 2. desember 2005 er departementet gitt fullmakt til å samtykke i at det inngås leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret på følgende vilkår:

- a) Leieavtalene og avtalene om kjøp av tjenester må gjelde anskaffelser til den ordinære driften av statlige virksomheter. Hvilke typer anskaffelser det her dreier seg om, vil kunne variere etter virksomhetens oppgaver, men alminnelige eksempler vil være leie av lokaler og kontorutstyr, samt kjøp av renholds- og vaktmestertjenester.
- b) Utgiftene i forbindelse med avtalene må kunne dekkes innenfor et uendret bevilgningsnivå på vedkommende budsjettpost i hele avtaleperioden.

- c) For alle avtaler utover budsjettåret, må behovet for oppsigelsesklausuler nøye vurderes. Hensynet til den framtidige handlefriheten skal veie tungt ved vurderingen. Særlig gjelder dette ved langsiktige avtaler.

Det vises for øvrig til bevilgningsreglementet § 10 første ledd der det bl.a. kreves at utgiftsbevilgninger skal disponeres på en slik måte at ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til de forutsatte resultater, samt til et lignende krav i økonomireglementet § 4. På det området innebærer disse bestemmelsene både et krav til å vurdere mulige alternativer til leie og kjøp av tjenester, og til utformingen av vilkårene i eventuelle avtaler om leie og kjøp av tjenester.

Fullmakten videredelegeres til virksomhetene for 2016.

Det understrekes at fullmakten bare gjelder adgangen til å pådra forpliktelser utover budsjettåret. Virksomhetene må derfor være oppmerksomme på det på enkelte områder kan være fastsatt bestemmelser som også regulerer adgangen til å inngå driftsavtaler av den art det her er tale om¹. Slike bestemmelser kommer selvsagt i tillegg.

3. Fullmakt til å overskride investeringsbevilgninger mot tilsvarende innsparing under driftsbevilgninger under samme budsjettkapittel

Hovedregelen i bevilgningsreglementet § 5 annet ledd første setning er at det ikke er adgang til å omdisponere et bevilget utgiftsbeløp fra en post til en annen. Bevilgningsreglementet § 11 fjerde ledd, nr. 2 inneholder imidlertid et unntak ved at Kongen kan gi bestemmelser om overskridelse av investeringsbevilgninger mot tilsvarende innsparing under driftsbevilgninger under samme budsjettkapittel.

Med hjemmel i kongelig resolusjon av 2. desember 2005 er departementet gitt fullmakt til å omdisponere fra driftsbevilgninger til investeringsbevilgninger påfølgende vilkår:

- a) Det kan omdisponeres inntil 5 pst av bevilgningen under post 01 Driftsutgifter til post 45 Større utstysanskaffelser og vedlikehold, under samme kapittel
- b) Omdisponeringen må ikke føre til økte utgifter ved at den binder opp framtidige drifts- og investeringsutgifter.

Beløp som er omdisponert fra post 01 Driftsutgifter, kan tas med ved beregning av overførbart beløp under post 45 Større utstysanskaffelser og vedlikehold.

Fullmakten videredelegeres til virksomhetene for 2016.

4. Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Som hovedregel er det ikke adgang til å overskride et bevilget utgiftsbeløp, jfr bevilgningsreglementet § 5.

Etter bevilgningsreglementets § 11 fjerde ledd nr. 3 kan imidlertid Kongen gi bestemmelser om overskridelse av driftsbevilgninger med inntil 5 pst til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i løpet av de tre følgende budsjettår.

¹ I Instruks om håndtering av bygge- og leiesaker i statlig sivil sektor reguleres anskaffelser av lokaler. Instruksen er fastsatt ved kongelig resolusjon 20. januar 2012, med senere endringer. Fra 1. januar 2014 forvaltes saksområdet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Med hjemmel i kongelig resolusjon av 2. desember 2005 er departementet gitt fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål på følgende vilkår:

- a) Postene 01 Driftsutgifter og 21 Spesielle driftsutgifter, kan overskrides med inntil 5 prosent til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i løpet av de tre følgende budsjettår.
- b) Innsparingen må utgjøre minst en tredel av overskridelsen i første påfølgende budsjettår og minst to tredjedeler av samlet overskridelse ved utløpet av andre budsjettår. Innsparingen må skje under de driftsposter som ble overskredet.
- c) Overskridelsen må gå til dekning av utstyrsanskaffelser eller bygningsmessige arbeider.
- d) Fullmakten kan benyttes sammen med fullmakten til å omdisponere inntil 5 pst av bevilgningen under post 01 Driftsutgifter, til post 45 Større nyanskaffelser. Dette innebærer at beløpet det er gitt samtykke til å overskride post 01 med kan omdisponeres til post 45 dersom utstyrsanskaffelser eller de bygningsmessige arbeidene er så store at de bør posteres der og ikke under post 01. For post 21 foreligger ikke tilsvarende mulighet til omdisponering.

Fullmakten delegeres ikke, men virksomhetene kan eventuelt søke departementet om samtykke til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjetterminer.

5. Overføring av ubrukt driftsbevilgning fra ett år til neste

I henhold til Bevilgningsreglementet § 5 tredje ledd nr. 1 kan ubrukt utgiftsbevilgning overføres til etterfølgende budsjettår med inntil fem prosent av bevilgningen.

Videre gir bevilgningsvedtak som inneholder stikkordet ”kan overføres” hjemmel til å overføre ubrukt bevilgning til de to etterfølgende budsjettårene.

Det vises til Finansdepartementets veileder om statlig budsjettarbeid punkt 2.4.2.3 for nærmere beskrivelse av overføringsbestemmelsene, samt årlig rundskriv fra Finansdepartementet om overføring av ubrukke midler.

Det er også Finansdepartementet som treffer endelig vedtak om overføring på grunnlag av innsendte opplysninger fra departementet i forbindelse med årsavslutning av regnskapet.

Departementet vil etter at Finansdepartementet har godkjent overføring av ubrukt bevilgning til etterfølgende budsjettår, stille til disposisjon det beløp den underliggende virksomheten skal ha rådighet over i eget brev.

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Rundskriv

Departementene

Nr.	Vår ref	Dato
H-14 / 2015	15/1788 - 2	30.11.2015

H-14 / 2015 - Rundskriv - Fellesføring i tildelingsbrevene for 2016

Formålet med dette rundskrivet er å orientere departementene om fellesføringen som skal legges inn i tildelingsbrevene til samtlige statlige virksomheter for 2016. Grunnlaget for fellesføringer som virkemiddel er beskrevet i rundskriv P 2/2009 av 14. mai 2009.

1. FELLESFØRINGSTEKSTEN FOR 2016

Regjeringen har gitt sin tilslutning til at følgende tekst skal inn i tildelingsbrevene for 2016:

«Som et ledd i arbeidet med en enklere hverdag for folk flest ønsker regjeringen å styrke kontakten mellom brukerne og forvaltningen.

I 2016 skal <virksomheten> kartlegge hvordan brukere opplever virksomheten.

<Virksomheten> står fritt til selv å velge metode for kartleggingen. Virksomheter som allerede har etablert gode systemer for brukerundersøkelser og brukerdiallog skal vurdere behovet for å forbedre eksisterende initiativer eller å iverksette nye.

På bakgrunn av kartleggingen skal <virksomheten> vurdere og eventuelt ta initiativ til tiltak som kan forbedre tjenestene.

I årsrapporten for 2016 skal (virksomheten) omtale resultatet av kartleggingen og eventuelt beskrive hvilke tiltak som planlegges eller allerede er iverksatt»

2. REGJERINGENS MÅL MED FELLESFØRINGEN

Bedre kunnskap om brukernes situasjon og opplevelse av offentlige tjenester kan gjøre tjenestene mer treffsikre, relevante og effektive. Derfor ønsker regjeringen, som en del av satsningsområdet ”En enklere hverdag for folk flest”, å bruke fellesføringen for 2016 til å få forvaltningen til å arbeide mer brukerrettet.

«Brukere» kan være innbyggere, frivillig sektor, arbeids- og næringsliv, kommunesektoren, andre statlige virksomheter eller andre ledd i virksomheten, også politikerne. Hvem som til enhver tid er «bruker», vil derfor variere.

Regjeringen har lagt til grunn at virksomhetene har ulikt omfang av og erfaringer med brukerkontakt. Det vil også være ulike typer brukere. Det er derfor viktig å legge vekt på virksomhetens egenart når fellesføringen skal iverksettes. Av den grunn er teksten i fellesføringen for 2016 relativt generell og åpen for valg av virkemidler.

Fellesføringen i 2016 gir klare føringer for at alle statlige virksomheter skal være aktive og ta initiativ til tiltak som involverer brukerne i utforming eller evaluering av prosesser, tjenester og andre virkemidler. Målet er at brukermedvirkning og brukerinnsikt blir en systematisk del av arbeidsmåten i virksomhetene. Brukerretting skal i derfor i større grad danne grunnlag for virksomhetens arbeid.

3. EKSEMPLER PÅ METODER FOR BRUKERMEDVIRKNING OG BRUKERINNSIKT

Virksomheten kan benytte ulike metoder for å kartlegge hvordan brukere vurderer virksomheten. Valg av hensiktsmessig metode vil avhenge av virksomhetens egenart.

Brukerundersøkelser og kartlegginger i tradisjonell forstand er allerede i utstrakt bruk, både digitalt og på annen måte. I nyere arbeidsmetoder, som for eksempel tjenstedesign, er brukermedvirkning, brukerreiser og brukertesting systematisk tatt i bruk for å utvikle prosesser, organisasjon og tjenester. Andre eksempler kan være LEAN, adferdsvitenskaper mv. Dette er metoder som i større grad har et brukerperspektiv, uansett hvilke virksomheter som er involvert. Vi oppfordrer derfor forvaltningen til selv å velge egnede metoder.

4. HVA FORVENTES AV DEPARTEMENTENE?

Departementene skal ta fellesføringen inn i sine tildelingsbrev, henwise til rundskrivet og følge opp virksomhetenes gjennomføring av fellesføringen. Etter KMDs vurdering skjer oppfølging best gjennom den ordinære styringsdialogen.

Departementene bør også legge til rette for veiledning til etatene, og for erfaringsutveksling mellom etatene, blant annet ved å videreformidle gode eksempler.

5. HVA FORVENTES AV VIRKSOMHETENE?

I årsrapporten skal virksomheten omtale sine initiativ og beskrive hvilke tiltak som planlegges eller allerede er iverksatt.

6. YTTERLIGERE INFORMASJON OG VEILEDNING

Direktorat for forvaltning og IKT (Difi) er, blant annet, forvaltningens kompetanseorgan på utvikling og innovasjon i offentlig sektor. Difi kan kontaktes for nærmere råd og veiledning. På Difi.no er det generell informasjon og veiledning om ulike verktøy og metoder som virksomhetene kan benytte.

Med hilsen

Jan Hjelle (e.f.)
ekspedisjonssjef

Asbjørn Seim
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ikke håndskrevne signaturer

Kopi: Riksrevisjonen
Difi